

Jan Rusinek

POPRAWNE CZY NIE?

Na początku niech mi wolno będzie w imieniu wszystkich polskich kompozytorów przekazać wyrazy podziękowania i uznania koledze Boguszowi za wspaniałe prowadzenie tego blogu. Ta strona stała się głównym kontynuatorem Problemisty, Kroniki czy działów kompozycji w Szachach i Szachiście.

Planujemy umieszczać sukcesywnie na tej stronie zeskanowane polskie książki i czasopisma problemowe. Przy okazji warto wyłapać niepoprawne zadania te, które można, poprawić i do takiej publikacji dołączyć ewentualny suplement.

Przygotowuję właśnie taki suplement do książki 100 lat Polskiej Kompozycji Szachowej autorstwa Mariana Wróbla korzystając z dotychczasowych notek na ten temat i próbując poprawić, to czego jeszcze się nie udało albo nie wypadało poprawiać dopóki autorzy żyli.

Pierwszy spis niepoprawności z tej książki z zaproponowanymi niektórymi poprawkami ukazał się w Problemiście nr 234-236 1987 str. 87 w notce W. Rosolaka, który sprawdził wszystkie zadania na komputerze (pewnie wielochodówki komputer w tamtych czasach sprawdzał po kilka dni!).

Następnie ukazał się tekst M. Kwiatkowskiego w Problemiście nr 297-302 1993 str 502. Autor słusznie zasugerował, że znaczna część tych "niepoprawności" wynika z prawdopodobnych błędów na diagramach lub w zapisie, jak również z innego rozumienia duali w dawnych czasach.

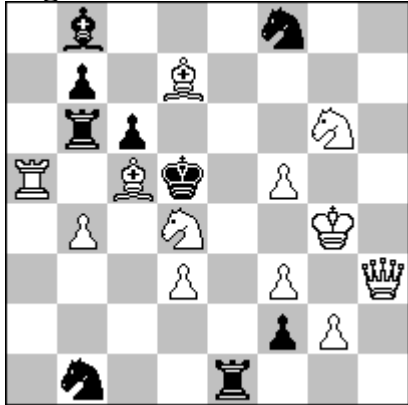
To ostatnie proponuję zaprezentować na przykładzie zadania 207 z tej książki. W. Rosolak. W. Rosolak (a właściwie jego komputer) podaje:

207 potrójna groźba 2.He5+, 2. Sc2, 2. Sb5, które są drugimi ruchami w tematycznych wariantach.

Wydaje się, że dawniej wymogi wobec zadań były nieco inne i poprawność zadania rozpatrywano tak jak dzisiaj rozpatruje się to w studiach.

W studiach groźby nie mają żadnego znaczenia - to autor decyduje, które ruchy czarnych prowadzą do głównych wariantów. I tylko w tych wariantach nie powinno być duali.

Jeśli tak rozpatrzmy zadanie 207 to jest ono w pełni poprawne (i moim zdaniem znakomite)! Najprawdopodobniej i autor i sędzia zdawali sobie z tych "duali" sprawę. Oto to zadanie zaprezentowane właśnie tak:

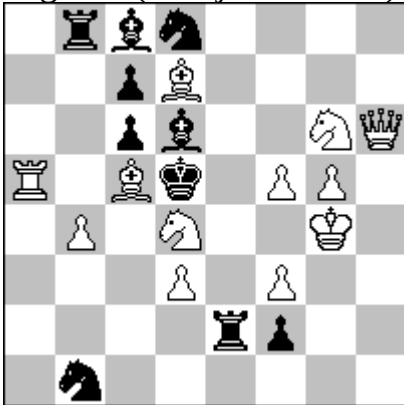
<p>J. J. Hajszeryk Sachovski Glasnik 1927, 1nagroda</p> <p>3X</p>	<p>Po wstępie 1. Hh8! jeśli wybierzemy jako główne warianty np. 1... Sc3 (lub wiele innych), 1... Gh2 , 1... We8, to otrzymamy po nich dokładną bezdualową grę:</p> <p>1... Sc3 2. He5+ G:e5/W:e5 3. Se7X/Sg3X;</p> <p>1... Gh2 2. Sb5 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se7X/Sc7X (2... We4+ 3. fe4X; 1... Se6 3. Se7X)</p> <p>1... We8 2. Sc2 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se3X/Sg3X (2... We4+ 3. fe4X; 2... W:b4+ 3. S:b4X. 1... Se6 3. Se3X)</p>
---	---

W pierwszym wariacie mamy na polu e5 przesłone Nowotnego, w pozostałych dwóch po wykonaniu przez czarne krytycznych posunięć na tym samym polu przesłony Grimshaw połączone z tematem zwolnienia pola (d4). Głównym chwytem konstrukcyjnym autora jest ustawienie białego króla na 4 linii dzięki czemu skoczek z d4 nie może odchodzić dowolnie, bo naraża się na szacha wieżą z pola b4. Skoczek musi odchodzić tak, aby tego szacha uniemożliwić (1 wariant) lub przygotować na niego skuteczną odpowiedź (2 wariant)

Uznałem, że jednak warto zadanie spróbować dostosować do współczesnych zasad, bo wtedy otrzymamy **dynamiczne przejście z jednej przesłony w drugą.**

Oto poprawna z punktu widzenia najbardziej rygorystycznych wymogów wersja zadania 207.

J. J. Hajszerzyk
 Sachovski Glasnik 1927,
 1 nagroda (wersja JR 2021)

3X

1. Hg7! gr. 2. He5+ G:e5/W:e5 3. Se7X/Sg3X; (2. Sb5? 2. Sc2? Se6!

1... Gh2 (g3) 2. Sb5 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se7X/Sc7X (2... We4+ 3. fe4X; 1... Se6 2. Se7X)

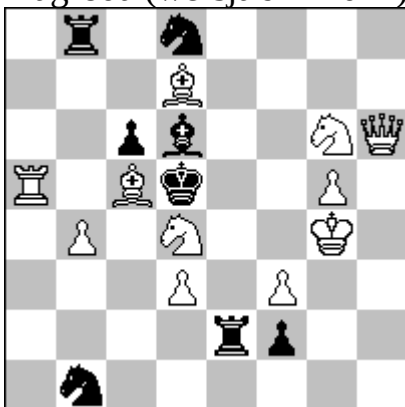
1... We6(e8) 2. Sc2 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se3X/Sg3X (2... We4+ 3. fe4X; 2... W:b4+ 3. S:b4X, 2. ..Se6 3. Se3X)

1... G:c5 2. Sf4+ Kd6 3. bc5X.

Wielce prawdopodobne, że autor gdyby musiał, dostosowałby się do współczesnych reguł i uzyskał "poprawkę", która jak widać, niewiele różni się od oryginału.

Powrót w kompozycji zadań do zasad takich jakie obowiązują w studiach pozwoliłoby zrealizować wiele ciekawych i oryginalnych pomysłów lub zrealizować pomysły w dużo ekonomiczniejszej formie. Autorzy tracą wiele czasu i psują ekonomię pozycji walcząc z dualami w nietematycznych wariantach. Np. w "poprawionej" wersji zadania Hajszerzyka czarny goniec c8, czarny pionek c7 oraz biały pionek f5 są tylko po to, aby wyeliminować dual w nietematycznym wariantcie. Być może lepiej pogodzić się z tym drobnym dualiem uzyskując lepszą ekonomię i **dużo lepsze** wykorzystanie Gd7. Oto ta pozycja z "dualiem":

J. J. Hajszerzyk
 Sachovski Glasnik 1927,
 1 nagroda (wersja JR 2021)

3X

1. Hg7! gr. 2. He5+ G:e5/W:e5 3. Se7X/Sg3X; (2. Sb5? 2. Sc2? Se6!

1... Gh2 (g3) 2. Sb5 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se7X/Sc7X (2... We4+ 3. fe4X; 1... Se6 2. Se7X)

1... We6(e8) 2. Sc2 ~/Ge5/We5 3. Hd4X/Se3X/Sg3X (2... We4+ 3. fe4X; 2... W:b4+ 3. S:b4X, 2. ..Se6 3. Se3X)

1... G:c5 2. G:c6+ S:c6 3. Hd7X, 2... Kd6 dual 3. Hd7X, 3. bc5X.

A co sądzą o tym inni kompozytorzy?